

1926 MATI IN GOSPODINJA Št. 23

Slovenika žena, ali se zavedaš svoje dolžnosti:

V sleberno slovensko hišo zanesti misel in zavest, da je prvi pogoj za srečo in moč našega naroda krepostno in po katoških načelih urejeno življenje.

Vsem članom vsake slovenske družine vcepiti smisel za izobrazbo potom dobrih knjig in časopisja.

Gledati, da v vsaki hiši tvojega okoliša vsi člani segajo edino po dobrem čitivu.

Slovenska žena, ki si se skozi vsa stoletja borila za verske svetinje svojega naroda, glej, da ne bo prihajalo v naše slovenske domove umazano, nedostojno čtivo, ki grozi naš narod duševno upropasti!

Tvoja dolžnost je, da utrdiš v narodu prepričanje, da se slabo časopisje preмага z dobrim. Zato skrbi, da bo vsaka hiša naročena na političen list, ki se zavzema za vero in čast slovenskega naroda.

Blagoslovljen božič!

Ko bo prišel naš list to pot v naše domove, bodo le-ti že vsi praznični in lepi. Mrak sv. večera se bo tedaj že spuščal v nižave, jaslice bodo tedaj že zgotovljene, tu pa tam bodo že nepočakani otroški glasovi poskušali že desetih in stotih, če se znajo: »Sveta noč, blažena noč,« »Glej zvezdice božje migljajo lepo,« »Kaj se vam zdi, pastirčki vi...« In tedaj bodo naše gospodinje pričele kaditi in kropiti vsepovsod in vsa družina bo z njimi. Morebiti ta večer »Mati in gospodinje« ne bo prišla do veljave tako, kakor drugekrat. In prav je tako! Naj ta večer govori poezija svetega večera vsakemu sreč. Saj sta betlehemske hlevček in jaslice v njem prebogati vir resničnega in pravega veselja, vir tolažbe in blagosti, ki jih v današnjih trdih časih tako zelo potrebujemo.

Vendar bi tudi naš list vsaki naši čitateljici rad nekaj prav posebnega povedal. In tudi to ne ločeno od Betlehema in od jaslic. Če so nam jaslice vir veselja in tolažbe, naj nam bodo prebivalci betlehemskega hlevčka govore in glasno pridigujejo: »Žene, storite to, kar smo mi storili! Bodite junakinje ljubezni, junakinje dela, junakinje požrtvovalne nesebičnosti!

Žene, ali so pripravljena naša srca za seme te in take božje besede?

Za naše čipkarice.

Pri nas precej razširjeno čipkarstvo pomeni v gospodarstvu precej, ker se v zimskem času dela skoraj 4 do 5 mesecev nepretrgoma. Vendar pri nas čipkarstvo še zdavnaj ni tako urejeno kakor bi bilo želeti in kakor bi bilo pričakovati. Predvsem

manjka enotnosti, ki je važna zaradi izvoza. Veliko naročilo je mogoče izvršiti le, če je sukanec ves ene vrste in vse delo enako ali pa vsaj slično. Če pa je material različen in delo tudi, je težko ali sploh nemogoče izvršiti večje naročilo. Delavke naj bi se zavedale, da morajo vedno stremeti za tem, da se izvoz naših čipk dvigne in če bo prihajal tuji denar v našo deželo, je to potem drugače bolj važno, kakor pa, če se prda blago le doma. Delo naj bo vestno izvršeno. Površno delo odbija kupca za vedno in s tem pada tudi splošno zanimanje za čipke. Nasprotno pa, če je blago trpežno, samo sebe hvali in se priporoča. Slovenske neveste so imele svojčas zlasti po Gorenjskem krasne bale, ki so bile okrašene vse z domačimi čipkami. Čipke so trpele po 50 in še več let, ker so bile narejene iz pristnega češkega lanenega sukanca. Posebno pazljivost morajo čipkarice obračati na vezanje. Tu ne zadostuje, da se veže včasih le enkrat. Slabo vezano delo se včasih razveže že nad delom, navadno pa v prvem ali drugem pranju in povzroča veliko nezadovolstvo pri nakupovalcih. Isto velja za rise, kjer se prav radi izpustijo pari in to največ zaradi štedenja sukanca ali zaradi hitrejšega dela. Kako izgledajo redki risi pri pranju, nam ni potreba razlagati.

Včasih se priuče razne napake, ki jih je težko poravnati kasneje. Zato je priporočljivo, da čipkarice obiskujejo čipkarske tečaje in šole, da izpopolnijo tam svoje znanje. Prav tako je včasih potrebno, da pride v šolo tudi starejše čipkarice, kadar imajo naročena finejša dela in niso popolnoma na jasrem, kako bi to izvršile. Glede zaslužka bomo rekli, da je zelo pičel in da se imamo zahvaliti le pridnosti in potrpežljivosti naših žen in deklet, da si prislužijo v dolgih zimskih večerih nekaj denarja za priboljšek. Da je zaslužek tako malenkosten, je kriva silna konkurenca, ki se javlja na svetovnem trgu. Belgija, Francija in Švica temeljejo med seboj v cenah in izdelavi. K temu pride še Češka s 60.000 čipkaricami, ki delajo ceneje kakor pri nas. Čipke izdelujejo dalje v Tunisu, Indokiniji, Kitajski in v Avstraliji. Razume se, da so izdelki poldivjih narodov, skoraj zastoj. Zato je potrebno, da še enkrat poudarjamo, da le dovršenost dela pobija deloma tujo konkurenco.

Velika napaka se dela tudi pri tem, ker se delo izbira. Navadno se finejša naročila odlašajo na zadnje in stranke, ki so da'e naročila, mine potrpljenje in navadno se potem odločijo za kako drugo rečeno delo. Finejša dela dajo delavkam priliko pokazati znanje in marsikdo je bil prijetno iznenaden, ko je videl, kaj se da vse narediti iz klekljanih čipk. Čipkarice, ki izbira delo in se brani finejših del, škoduje čipkarstvu in sebi. Samih krancelnovk je svet že naveličan pri nas in razumljivo je, da si želi vedno kaj novega, lepšega in popolnejšega. Premožnim slojem je treba nuditi kaj lepšega, in s tem se bodo udomečile naše čipke tudi po salonih, kjer vidimo,

žal, po večini tuje izdelke. Še nekaj je, kar škoduje čipkarstvu in to je rok, v katerem naj bi se delo izvršilo, če se ga ne upošteva točno. Prazniki, godovi in poroke imajo točne dneve, ki jih ni mogoče premakniti. Darila, ki niso darovana ravno za namenjene prilike, izgube takorekoč na vrednosti, ker je razpoloženje svečane dni vse drugo, kakor ob navadnih dneh. Če delavka obljudi izvršiti naročilo, naj to tudi izpolni, ker si sicer odbija odjemalce. Odjemalci pa naj dajo nasprotno delavkam dovolj časa na razpolago, da bo delo lepo in pravočasno izvršeno.

V splošnem pa lahko trdimo, da raste zanimanje za naše čipke in upamo, da doseže v doglednem času zopet ono višino, na kateri je bilo svojčas.

Iz perotninarstva.

Pripravite kurnike za zimo. Čez zimo je treba skrbeti za čistost in snago v kurnikih. Sedaj, preden nastopi mraz, jih moramo temeljito osnažiti, če so okuženi s pršicami, skrbno izprati z vrelo sodovo raztopino in nato pobeliti z apnenim beležem. Tla potrosimo s svežim peskom, da se v njem kokoši kopljejo. Okna očistimo in zadelamo vse špranje, skozi katere bi lahko prihajal mraz v notranjost. Kurniki morajo biti pozimi topli, da v njih perutnina ne zmrzuje.

Perutnina rabi pozimi toplote. Vsaka žival potrebuje pozimi več toplote za ogrevanje svojega telesa, ker je zunanji zrak mrzel. Proti mrazu se varujejo živali z močnejšo in gostejšo zimsko dlako, ptiči pa z gostejšim perjem. Domača perutnina prav tako, toda v manjši meri nego divje ptice, ker je že cmehkužena. Zato morajo biti kurniki topli in tudi hrana rajši bolj topla in tečnejša. Vode jim damo nekoliko mlačne. Če se perutnina nahaja v mrzlem prostoru, rabi mnogo hrane za razvoj toplote, kar gre pa v škodo nesenja jajc in debelečti.

Tudi pozimi nesejo kokoši jajca, moramo jih pa primerno oskrbovati. Predvsem skrbimo za tople kurnike, potem za toplo hrano in mlečno vodo. Hrana ne sme biti samo zrnata, ampak mešana, predvsem beljakovinata, mesnata. V ta namen nam zelo dobro služi ribja moka. Pa tudi surove, neprekuhane kosti, ki jih zdrobimo ali na drobno stolčemo, nam dobro zaležejo. Vsi kuhinjski odpadki, posebno mesul, tvorijo dobro pičo za kokoši. Toda samo taka hrana tudi ne zadostuje, kajti kokoši hočejo tudi kaj zelenega. Zato jim pokladamo odpadke od solate, zelja, ohrovtu in podobno. Tudi repa in pesa kaj dobro hasnijo kokošim. Ne pozabimo primešati piči nekaj kladnega apna, ki ga živali rabijo za pravo jajčne lupine.

Dobre jajčarice si vzgojimo, če vzamemo za podložnje jajca tistih kokoši, ki začnejo prve nesi. oziroma tistih, ki so nam čez leto dale največ jajc. S tako odbiro si zboljšamo svojo domačo rejo od leta do leta.

Naravno, da moramo vsaj vsako drugo ali tretje leto menjati petelina, da ne pridemo v krvno sorodstvo. Tudi petelina izberemo od priznane najboljših jajčaric.

Kako določimo starost pri perutnini? Pri petelinu nam najboljša kaže starost ostroga na nogah. Do pol leta starosti je komaj vidna bradavica, do enega leta zraste 1 cm, vsako nadaljno leto priraste do 1 cm. Po tretjem letu se skrivi navzgor. — Mlade kokoši še nimajo popolnega perja, mehko svežerdečo rožo, fine, gladke ušesnice in prav tak podbradek; noge so pokrite kakor s finimi luskinami. Noge starih kokoši imajo debele luske in kremplji so topi; roža, ušesa in podbradek so bolj nabrani v gube.

Koliko jaje lahko znese ena kokoš. Stare kokoši ne donajajo navadno toliko koristi, kolikor se od njih pričakuje in koliko hrane porabijo. Njih nesnost se manjša od leta do leta. To se vidi iz sledečega: V kokošem jajčniku je zarejeno 700 do 800 kali, iz katerih se razvijejo potem jajca. Navadno se napravi iz teh kali v prvem letu življenja (če so se kokoši izlegle od marca do maja) 18 do 30 jajc, v drugem letu 100 do 120, v tretjem 120 do 160, v četrtem 100 do 120, v petem 60 do 80, v šestem 50 do 70, v sedmem 30 do 50, v osmem 15 do 20, v devetem 2 do 10, v desetem pa nič več. Najbolj rodovitna je torej kokoš v tretjem letu starosti. Od tega leta pa vsako leto manj. Zatorej ne držimo kokoši čez štiri leta starosti, pa jih tudi ne koljemo pred koncem tretjega leta. To velja posebno za dobre jajčarice.

Jajca z mehko lupino. Posebno v zimski dobi se večkrat dogodi, da začnejo kokoši nesti jajca z mehko lupino. To je znak pomanjkanja fosforovokislega apna, iz katerega je lupina zgrajena. To snov dobi kokoš v se s peskom, apnom in drugimi predmeti, ki jih zavziva na prostem. Če je pa pozimi zaprta v kakih lesenih kurnikih in brez peska, ne dobi toliko apna v se, kolikor ga rabi za jajčno lupino. Tedaj moramo po kurniku potrositi pesek ali zidni omet. Kot hrano pa ji pokladamo med drugim zmlete kosti, poklajno apno, ribjo moko in podobno.

Najboljše kokošje plemo za razmere v Sloveniji je štajerska kokoš. Ta je glede hrane najbolj skromna, si jo rada sama poišče, nese primeroma veliko število jaje in ima tudi zelo okusno meso.

Kuhinja.

CVRTJE ŠPEHA.

Od več strani se mi je stavilo vprašanje, kako zabraniti pokanju ocvirkov in klobas. Posvetovala sem se tozadevno z iz-

kušenimi gospodinjami in kuharicami, ki so vse potrdile sledeče:

Vzroki pokanju ocvirkov so: ako je bil prašič ikrast, ali če je pri slanini ostalo kaj kože ali morda žlez, ki se nahajajo v njej. Nadalje povzroči pokanje ocvirkov tudi tako imenovani »priželje« — po Dolenjskem ga nazivljejo »bela jetra« ali »razvarc« —, ki se je morda sevril z mastjo od črev vred. To zadnje povzroča tudi pokanje klobas. Razen tega pokajo klobase, ako so čreva preslabe (prašičem se daje pri krmljenju prevroča jed), ali ako se klobase pečejo v zelo vroči pečici, dalje, če je kaša premalo kuhana, ali čreva preveč napolnjena. Zelo priporočljivo je, da kuhane klobase splakneš v mrzli vodi ter položiš na desko in ohlajene obrneš, ter tako zabraniš pokanje. Sicer pa pazi vedno na to, da so čreva čvrsta! Pri ocvirkih lahko zabraniš pokanje s tem, da jih potreseš s par šepi moke.

Pri nas pripravljamo maščobo za hranjenje naslednje: Ohlajeno slanino zrežemo ali zmeljemo, jo posolimo, kakor sicer, ter prilijemo za 2 kg slanine 3—4 žlice mrzle vode, eno zrezano čebulo ter postavimo na zaprto ognjišče. Ko se začne slanina cvreti, postavimo posodo na odprto ognjišče ter mešamo med cvrenjem toliko časa, da so ocvirki rumeni in čebula skoraj črna. Nekoliko ohlajeno mast precedimo in stresmo ocvirke v lonec, kjer jih dobro stlačimo. Na vrh lonca moramo dati mast, da ocvirki ne splesnijo. Ko je mast popolnoma ohlajena, jo zavežemo. Na ta način ostane mast in ocvirki popolnoma dobri skozi vse leto.

Domača lekarna.

HRIPAVOST

Je nekaj silno neprijetnega: zakričal bi, pa ni glasu iz grla. Pride po naglem prehladu, pa tudi po dolgem govorjenju, kričanju ali joku. Za prehlad pij v postelji vroče mleko z rumenjkom ali bezgov čaj z medom, da se izpotiš, vrst in grlo maži s toplo kurjo mastjo. Nekaterim pomaga slanikovo salo. Janežev čaj z medom, vživanje lanene izkuba je pozdravilo že marsikoga. (Skuha se pest lanenega semena v pol litru mleka in jemlje večkrat po žlici.) Pevec, ki je bil hripav in bi moral nastopiti še isti dan, si je skuhal pivo in vmešal vanj štiri rumenjake in žlico medu. Kdor je hripav, se mora varovati dima in kajenja, prepiha, govorjenja, mokrih nog. Ako se vrača hripavost za vsako malo, si išči zdravniške pomoči.

SAPA IMA HUD DUH.

Če boli ali gnije zob, če se gnoji dlesni ali kaj drugega v ustih ali v grlu, če se

kuha v želodecu ali je v njem rana, priha iz ust neprijetna sapa. Posebno zjutraj na tešče. Ljudje, ki imajo opešana prebavila ali jim gnijejo zobne korenine, čutijo sami, da imajo usta zasmrajena. Mnogo ljudi pa je, ki tega ne čutijo, čuti pa, kdor občuje z njimi. S'aba sapa ni nikdar znak zdravja. Prva pomoč je snaga v ustih in želodecu. Treba je poiskati bolezen in iskati zdravilo. Kdor ima gnijoče zobe ali korenine zob, si mora usta večkrat izprati s skoraj vročim gomiličnim čajem. Stari ljudje si ne dajo radi izpuliti korenin in počasi tako same izpadejo, mladi si pa pozdravijo zobe z negovanjem in zalivanjem (dokler je še čas). Za kakršenkoli smrad iz grla kuhaj vinsko rutico na belem vinu in si izpiraj usta in grlo. Za duha iz želodca kuhaj pelin na vinu in jemlji večkrat po dve žlici. Za duha iz dlesni zmešaj dva dela žajbelja, 2 muškatoceva cveta, 1 del sladke skorje, 1 del žbije in malo medu. Za duha iz nosa si izpiraj nos z rožmarinovim čajem. Izpiranje ust je sploh premalo v navadi, mnogo ljudi si ust sploh nikdar ne izpere, še takrat ne, kadar gre k spovedi in ni čudno, da pridejo spovedniki po dolgem spovedovanju tako izmučeni iz spovednice. Človeška sapa je že tako strupena, ker odhaja s sapo vse slabo iz nas, sapa zastaja v ustih in če si jih ne splakujemo večkrat, se nabere preveč duha. Kdor pije preveč, kdor kadil dosti, kdor se je navzil jedi s česnom, ima duha, ki se težko prenaša. Za česen pomaga, če žvečiš žgano kavino zrnje. Tudi črna kava.

Praktični migljaji.

Priznano sredstvo proti trakulji je to-le: iz rezeda cvetov si skuha, močan čaj, kateremu prilij nekoliko ricinovega olja. Spij ga, predeš greš spat.

Da odstraniš duha po čebuli, umij nož, s katerim si rezala čebulo, v mrzli vodi, ravno tako tudi roke. Vroča voda duha še okrepi.

Krtače za lase je treba večkrat izpirati. Ko je to izvršeno, se mora taka ščet dobro splakniti v mrzli tekoči vodi. Tako postanejo ščetine trše.

Terpentin, konci sveč in ostanke mila dajo skupaj zmešano izborno čistilo za poliranje pohištva.

Pohištvo iz hrastovega lesa čistimo najbolje s kropom, v katerem smo raztopili nekoliko boraksa. Nato pa do dobrega posušimo s krpo, katero smo namočili v lanenem olju.

Kakor je delala že Vaša stara mati, bilo je pravilno.

Kuhala je svojo kavo samo

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridelek k zrnati in žitni kavi ter bo to tudi zmeraj ostal.

Franjo Neubauer:

Božično zvonjenje.

Zvonite! Slušam kot pastir
o polnoči zvonjenje.
V srcé skrivnostno lije mir
in teši hrepenenje.

Hitele stokrat, tisočkrat
želje so nepokojne
pokoja v tihi mrak iskat
med zvezdi nebrojne.

A našle niso ga nikjer!
V srce so se vrnile,
zaplakale so mi v večer
in svojo bol tožile.

Nocoj pa ni jih več nazaj:
strmijo v Dete sveto,
uživajo pokoja slaj,
ko molijo Ga vneto.

J. Jalen:

Izdrt trn.

Zarnica nad mizo je bila ovita s črno
ruto. V kotu pred jaslami pa je potrepeta-
val skozi rubinasto steklo medel plamenček
oljenke.

Na postelji ob steni je mirno dihala
mlada gospodinja, ki je še pred malo dnevi
visela med žrtljenjem in smrtjo. Spala je.

Za pečjo pa je slonela njena najmlajša
sestra, Jerica, ki je prišla koj prve dni, ko
se je Marijane lotila pljučnica in ji je stre-
gla noč in dan, dan in noč, omahovala
omotljena od zaspanca, naskrivaj ihtela in,
kadar so jo drugi videli, kradoma brisala
solze, ki so ji same od sebe, čeprav se je
na vso moč branila, stopale v oči. Mrazila
jo je utrujenost in komaj jo je objela gor-
kota za pečjo, so se ji oči same zatisnile.
Zadremala je.

Vsi drugi so šli k polnočnici.

Zunaj je bilo vse tiho. Le od daleč so
peli zvonovi in nekje, na drugi strani Save,
Jerica ni mogla spoznati v kateri fari, je
redkokdaj počil možnar.

Bolnica se je prebudila in rahlo za-
vzdihnila.

Jerica, ki je sestro slisala bolj s srcem
kakor z ušesom, se je zdrznila in sunkoma
vprašala: »Kaj pa je?«

Takrat je zunaj znova počil možnar in
sedaj je Jerica spoznala, da v Gorjah stre-
ljajo.

Tiho je stopila izza peči k postelji in
pogledala sestro v obraz. Mižala je, pa Je-
rica je vedela, da ne spi.

»Marijana!«

»Jerica, ali si ga slisala?«

»Koga?«

»Kako me je poklical?«

»Kdo?«

Največja izbira

nakovrstnega sukna in hlačvine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10

»K meni je pritisnil glavico in prav v
uho je pošepetal: »Mamica!«

Jerica se je prestrašila, da se je sestra
bolezen povrnila in da se ji zopet blede.
Saj se je skoro vso bolezen pogovarjala z
Janezkom, svojim edinim otrokom, ki je
umrl, ko so mu ravno naročili prve hlačke.

»Marijana! Nikar ne misli nanj. Sedaj
ne. Zaspil! Najprej ozdravi, potem bova o
Janezku govorili.«

»V tisti suknjici je bil, ki mu jo je
boter kupil in tiste sandalice je nosil, ki
si mu jih ti s Kranja prinesla.«

»Ali ti čaja zavrem, ali bi rajši požirek
mleka?«

»Nocoj bi bil dopolnil sedmo leto in bi
bil lahko šel z njim k polnočnici.«

»Zdravila boš morala vzeti.«

»Sedaj ne. Pozneje. Z možem sva se
pogovarjala, da bomo rekli, če bo rojen na
Silvestrovo in, če bo fantek, da je bil šele
po polnoči. Eno leto kasneje bi šel potem
na nabor. Pa je bil na sveti večer.«

»Marijana! Lepo te prosim, zaspil!«

»Na sveti večer je zajokal poleg mene.
O, kako sem ga bila vesela. Kako sem bila
srečna, da je bil z Jezuškom rojen na isti
večer.«

Jerica jo je pobožala po laseh. In spet
so ji same od sebe stopile solze v oči.

»Prosila sem Marijo, naj ga obvarje,
da ne bo nikdar žalil njenega božjega Sina.«

»Saj ga ni. Saj je nrvnost med angele
zletel.«

»In kakor bi me bila Marija prosila,
naj ga dam samo Njemu. Veš, obljubila sem
že, da če bo še kakšen fant pri nas, naj bo
duhovnik, če pa ne, pa mora prevzeti grunt.
O, to je bilo napačno, kakor je napačno in
narobe, če žena prinese možu v zakon
samo pol srca in ne vsega.«

»Tok, vendar, Marijana. Saj se imata
vidra z Janezom tako rada.«

»Res, se imava. Se tolaži me, kadar
vidi, da me boli, da ne bo komu zemlje pu-
stili. Se zeta ne bo v hišo. Kajne, Jerica,
kadar se boš poročila, in, če ti bo Bog dal
več otrok, boš enega nama dala?«

»Bom, Marijana. Samo zaspil spet.«

»Vidiš. Če bi bila jaz Mariji obljubila
vsega Janezka, bi morda ne bil umrl.«

»Ne trapi se vendar s takimi mislimi!«

»Ne samo pol srca. Vsega! To zapomni!
Kakor bi bila imela od Janezkove smrti trn
zaboden v srce, tako me je bolelo. Nocoj
pa, ko sem to spoznala, spoznala zato, ker
je prišel Janezek k meni, mi je odleglo.«
Vzela je zdravila, popila žlico mleka
in je zopet zaspala. Znova je prišel k njej
njen edini otrok. Pa ni položil glavice k
njej na blazino. Ni. Nad posteljo je prepe-
val med zborom angelcev: »Gloria in ex-
celsis Deo!«

V tisti srajčki je bil, ki mu jo je sama
sešila.

In v spanju ji je bilo razodeto, da je
lepše, če poje njen otrok med angelci glo-
rio, kakor bi jo pa pel kot novomašnik pred
velikim oltarjem v farni cerkvi. Zato ji je
bilo razodeto, ker je Jerico učila, da s pol
srcem ni zadovoljen ne človek, še manj pa
Bog.

* * *

Preden je minilo leto, je jokala Mari-
jani v naročju drobna deklica, Jerica.

Eden izmed njenih fantov je pel novo
mašo, drugi je pripeljal mlado v hišo.
Obakrat je bila zraven. Več veselja do-
življa redko katera slovenska mati.

V jasliah leži Detece.

Slika, kakršne ne bi mogel zamisliti
največji umetnik: božji Sin, vladar vesolj-
stva v bivališču živali, v revnih jasliah. Ka-
ko lahko bi si bil tudi po zunanje vse bo-
žansko uredil. Toda, kdor je poln velikih
in božjih misli, nima smisla za posvetno.
Zato tudi naši mali jaslice tako dobro raz-
umejo; saj so vsi polni božje milosti, denar
in svetno bogastvo jih ne vabi, pač pa ve-
lika ljubezen.

Zaradi božične skrivnosti moramo
otroke ljubiti in jih čuvati kakor svoje naj-
dražje. Kako zelo jih je počastil Bog s tem,
da je privzel njihovo podobo: pravo člo-
veško detinstvo! Zato častimo v njih še
prav posebno podobo božjo. Vse jasno in
svetlo postane v materini duši in še tako
s križi in težavami obloženo srce pozabi
pri otrocih vse, prav vse. Zato vprav ma-
tere žive za svoje otroke in v njih ter v tej
blaženi in prisrčni skupnosti doživljajo
vnovič svojo mladost, vnovič svoje de-
tinstvo.

Franjo Neubauer:

Detetu — Kralju.

Mi pa prihajamo
in si naslajamo
verno srcé in čuteče,
ki nam prepolno je sreče.
Svet ne pozna te,
nič mu ni zate,
sred zapuščenega
hleva rojenega.
Nam pa odkriva
vera Te živa!
Tebi se klanjamo,
svetu oznanjamo,
v Svoji da revni
Sin si — Kraljevi!

**Naši otroci
in nebeško dete.**

»Skrivnostno potezo v otroških du-
šah, sveto dediščino, ki so jo otroci prejeli
od božjega Deteta, ta dragoceni nebeški
dar moramo negovati in čuvati doma, v
šoli, v cerkvi in povsod. Kakor vrtnar než-
no cvetko neguje, varuje pred mrazom in
slano, pred točo in viharjem ter pred vsako
škodo, prav tako moramo matere čuvati v
naših otrocih tisto naravno usmerjenost do
Boga, ono nagnjenje otroške duše k ver-
nosti in pobožnosti, kal svete božje ljubez-
ni, ki je v vsakem otroškem srcu. O, da,
v otroškem srcu je toliko svetih in nezna-
nih skrivnosti, pred vsem tista tiha in sve-
ta slutnja Boga in vsega božjega. Matere
slovenske, gojite in negujte te nežne kali!
Zbučajte jih in dvigajte jih, da rasto, se
razvijajo, cveto in prinašajo bogatih sadov!
Ko klečite v svetih božičnih dneh pri jasli-
cah, ko otroška ličeca gore, otroški očki
žare svetega veselja in resničnega razume-

vanja svele skrivnosti, ne pozabite tudi s svoje strani pridejati vsaj nekaj, kar bo do prihodnjega božiča močna in trdna opora vzgojnemu delu. Spomin na jaslice in pogled nazaj v betlehemske hlevček bo prav tako materam kakor otrokom vsak dan iznova pokazal pot, ki jo imajo hoditi: pot ljubezni in pokorščine. (Donders)

V kotu...

Lepo, domače ime, kaj-ne? In kdo ga ne pozna v naših kmečkih domovih? To je najsvetejši kraj v domači hiši; križ visi tam in jaslice stoje pod njim v božiču.

V kotu so se odigravali najlepši dogodki moje mladosti. Tam smo sedeli otroci v svojih otroško-resnih razgovorih, tam smo čakali dišečega in kadečega se zajtrka. Tam v kotu na široki klopi ob beli javorjevi mizi je kos našega detinskega paradiža. V mestnih hišah in tudi že v novih hišah na deželi ni več tega domačega svetličca. Kako razočarani smo se ozirali kmečki otroci po mestnem stanovanju po »kodu«, ko smo prišli v mestne šole. Pa ga ni bilo in ga ni...

Kaj je prav za prav »kot«? Svetišče kmečke hiše, domači oltar, zbirališče cele družine, kratko in malo najvažnejši prostor v domači hiši. Tam visi križ; tam smo postavljali jaslice: zadnje dni pred božičem kar vse dni in večere, a že prej ves advent smo primerjali hlevček, rezali in lepili pastirčke, kupičili mah in zopet razdri, pregrinjali najlepši rožnati prtč, poskušali pravice in ovčke, grme in palme, a vse se nam je zdelo še premalo lepo in primerno, šele zadnji dan smo se končno veljavno odločili. A vse brez prepira; toliko enodušnosti in bratske popustljivosti ni bilo vse leto med nami kot tiste dni. O, in kako so bile lepe naše jaslice v kotu! Na vrhu nad njimi, na svojem stalnem mestu pa je visel križ: začetek in konec zemeljskega življenja Boga Odrešenika. Na obeh straneh na steni pa slike svetnikov, patronov družinskih članov in za vrsto niže slike naših dragih.

In v kotu so ob nedeljah popoldne sedeli oče in brati; saj je bil v kotu na klopi velik kup Mohorjevih knjig, do katerih smo smeli samo tisti, ki smo že znali brati. Pa mati so posedali tam dolge popoldneve, ko so nam šivali srajčke in »celili« hlače. In med to enakomerno delo se je oglašala stara lesena, rožasta ura izza vrat, pritrjevala tik-tak in včasih tudi tak-tak, če je morabitno delo zastalo zaradi sitnega dre-maveca.

Prijazni in ljubi domači koticček! Na klopi poleg Mohorjevih knjig je stala kosarica z materinim šivanjem. Koliko dragocenih najdb za nas otroke v njej! Kaj mislite, da je bilo v njej samo tisto, kar je potrebnega za šivanje? Kaj še! Tudi podobice so bile v nji, porumenelost od starosti, obrabljenost od vednega prijetanja, častiljive zaradi svetih slik. O, kako lep je bil naš »kot«, kadar smo jih smeli nastaviti v vrste! In stari krajcarji, »firarji«, zeksarji so bili notri, za nas vedno novi in zanimivi, četudi smo jih dan za dnevom ogledovali. Pa stara kolesca od sukanca so bila tam, za nas neprecenljive vrednosti. Potem

pa stari, svetli gumbi še izza postiljonskih časov našega starega očeta. In še mnogo, mnogo drugih drobnarij, ki so se nam zdele prava sreča, če bi bile naše, ali če bi jih bili smeli vzeti.

V kotu pod križem smo tudi sedeli pozneje šolarji pri svojih nalogah in knjigah. Pa smo pri učenju kaj hitro prešli iz knjige na resnično življenje, ki smo ga živeli vsak zase.

Kako lepo je bilo v kotu za mizo v lepih otroških dneh! Naš kot nas je videl v srečnih in žalostnih časih. Poslušal je naš smeh in veselo petje, a gledal tudi naše solze, ki jih tudi ni manjkalo. Saj se vprav tu odigrava družinsko življenje. Saj smo klečali tudi tam v žalostno resnih urah, če je kdo naših dragih preživljal zadnjo noč na svetu, preden je odšel k večnemu počitku.

Hotele smo danes kramljati o našem lepem družinskem kotu in kmalu bi bile žalostno končale. In to ne sme biti, ker mora naš kot ostati tudi naprej torišče družinskega življenja bodisi v veselih, bodisi v žalostnih dneh. Lepi spomini naše mladosti nam bodo tudi v poznejših letih tolažba in veselje.

Dokler mati nad nami bdi - Jezušček nas ne zapusti.

Dolgo se je branila — končno jim je pa le dovolila, da si ogledajo izložbe. Saj se ni mogoče ustavljati prošnjam otrok! Ker so še vsi majhni, je šel oče z njimi.

Ko je zdaj, pri oknu stoja, gledala za njimi, se je zamislila... Da, neizbežno je! Božič prihaja... en sam dan še — in dve noči — potem se bo zgodilo... Kako je bilo prejšnja leta vse drugače! Z otroci vred je štela dneve; v delu in pripravljanju so bežale ure. Nikoli ni bilo razkošja — dobili so le najpotrebnejše. Malo je bilo — toda to malo je pripravila čista, ne-sebična ljubezen. — Tiha sreča in sladko zadovoljstvo sta vladala v družini. Toda letos?...

Nevede je stopila korak nazaj, kot da je je strah besede, ki jo je pravkar izgovorila. Letos! Vsa v grozi je buljila predse... Videla je moža, strtega — izmučenega, katerega je spremljalo troje otrok. Eden je imel strgane čevlječke, drugemu je uhačal mraz skozi tenko zakrpano suknjico, tretji je bil gologlav in ni imel ne rokavičk, niti žepkov, kamor bi mogel utekniti premzle ročice. Vsi trije so šklopotali z zobmi — mrzla burja jim je nosila snežinke naravnost v obraz. Kljub mrazu hodijo po mestu in ogledujejo izložbena okna. Kako bi bilo Tončku mraz v zakrpani suknjici, ko si je pa že v mislih izbral toplo, novo, katero mu Božiček prinese? Zoška se niti ne spomni več ozebljenega prstka na nogi, odkar je videla mnogo, mnogo čevljev — vseh vrst in barv. Kaj šele Andrejček! Ves višnjev od mraza je pravkar pokazal očetu volneni čepico, ki se mu bo gotovo lepo podala zlasti še, če bo dobil rokavice iste barve. In že so pri izložbah za igracel! Tisoč vzklikov — brez števila vprašanj! Očeta ta vprašanja zbadač, režejo — ne odgovarja jim... Ne samo očeta — tudi mater režejo in zbada-

jo! Čisto vse je bila zlezla od samih bolečin.

Čemu, o Bog, čemu?... Denarja ni, zakaj mož je že nad pol leta brez dela. Podpora, ki jo dobe, je komaj za stanovanje. Za borno hrano se ubija sama iz dneva v noč. Podnevi pospravlja pisarne in služi kot postrežkinja, ponoči šiva in krpa in pere za družino. Toda naporno delo zahteva moči, izčrpana je že, boji se, omaga! Ne! Če oče ne more, mora stati ona, mora delati — črpati, četudi bi zahtevalo delo od nje poslednjo kapljico toplote krvi. Ni izmučena danes od dela, muči jo le zavest, da ji ves njen trud ni prinesel niti toliko, da bi mogla omisliti otrokom vsaj najnujnejše stvari. Da bi jim mogla pripraviti vsaj spomin na Detece božično! To je, kar gloda in kljuje brez prestanka že več dni in noči. Kako naj jim dokaže, kako razloži? Otroci so neizprosni — brez usmiljenja terjajo odgovor... »Če oče nima zasluzka, je dolžnost Jezuščka, da dovoli poskrbi zanje. Revežev vendar ne more Jezušček prezirati, ko je bil sam nekoč ubog... Tako sklepajo otroci, a ona vrta in vrta, da bi prišla do izhoda. V tem trenutku si želi, da bi bili otroci zelo zelo poredni — manj bi jo bolelo, zakaj v tem slučaju bi se morali udati. Tako pa... sama pridnost jih je — vseh... V glavi ji kljuje, tisoč misli se ji je že utrvalo, pa vse mora zavrniti. Njene oči iščejo. Obstale so pri sliki Matere božje z detetom v naročju. »Usmiljena Mati, pomagaj mi vsaj ti! Veliko si trpela, ko si v bormem hlevcu povila svoje dete in nisi vedela, kam bi ga položila. Kako si se veselila, ko so pastirčki prinašali prve darove, da razveseliš Tvojega revnega sina. Glej, On se je veselil svete noči; zakaj bi se je moji nedolžni otroci ne smeli veseliti? Marija, vsaj Ti ne dopusti, da bi moji otroci ostali ta dan ubogi, ne dovoli, da bi hodili ubogi, lačni in premrazeni vpraševati božično Dete, zakaj jih ni obiskalo, čemu da jih prezira? Vem, da tega ne boš dopustila. Pomagaj mi — svetuj mi!...

Premišljevala je, oklevala — naposled se ji je zjasnil obraz. Ko se je vzravnila, je bila močna in lepa. Pogledala je na uro, ozrla se na cesto in šla pripravljat za večerjo. Med delom pa je sanjala.

Močnejše ji je utripalo srce, ko jih je začula na stopnicah. Ko so vstopili, je vsakega posebej ljubeče pobožala z očmi. Ubožčki! Vsi premrazeni niso tekli k topli pečici, ampak so hiteli k mami. Ona jih je morala poslušati in jim odgovarjati — vse obenem. Ali ni lepo, imeti doma dobro mamico, ki rada posluša in lepo razloži? Med pripovedovanjem je nasitila lačne, ogrela premražene in kot bi mignil, so bili že vsi trije v toplih posteljicah — že so sanjali o Jezuščku.

Oče je bil odložil suknjo in klobuk ter se je zrušil na najbližji stol. Otroci ga niti opazili niso, preveč so bili zaposleni s pripovedovanjem — videle pa so ga že — ječe ženinice oči. Zdaj, ko je odravila otroke, je utegnila misliti nanj. Hudo ji je bilo, ko ga je videla tako uničenega, slabega. Stopila je k njemu. »Ne joči — mož si!« Vzravnil se je. »Res je — mož sem. In sram me je. Ali, pogledaj te moje roke,

ki bi rade delale za vas vse, pa si ne morejo najti zaposlitve. Zdi se mi, da se kot Judež potikam okrog, ko moledujem za službo. Močan sem bil — marsikaj sem prenesel. Ko pa sem moral danes gledati svoje otročiče, premražene in raztrgane, kako so uživali ob pogledu na stvari, katerih si žele, sem začutil, da sem slab. Pogledal sem tedaj svoje roke — brez dela — in zdelo se mi je, da me je zagrnilo črno prokletstvo! Žena — tako ne zdržim več! Božičnega večera ne morem — ne smem biti med vami. Oprosti mi — moram — kamorkoli!...<

»Nikamor ne pojdeš!« Žena ga je postavila. »Otroci ne smejo pogrešati očeta, oče ne svojih otrok. Najini otroci ne bodo oropani božičnega veselja... Prosit pojdem...<

»Prosit?... Ne žena — prosit ne dovolim. Tebi ne!« Trd, neizprosno je bil njegov glas. Toda žena se ni oplasila. »Ne boj se — tega ne storim radi sebe, ne radi Tebe — temveč zgolj zavoljo otrok. Nedožni so — čemu bi trpeli?« In trpko je še dodala: »Težko bo — a biti mora. Sklenila sem!«

Mož ni več ugovarjal, le hvaležno je pogledal ženo. Ona pa mu je tiho pripravila večerjo. Po večerji ji je voščil lahko noč. Ostala je sama...<

Pozno v noč je delala... Že dolgo so sanjali njeni otroci, nemirno je sanjal mož in naposled je, vza trudna, zasanjala tudi sama. Dremajoč pri mizi, je blodila v sanjah od hiše do hiše, kakor nekoč mati Marija v Betlehemu, ko sta s sv. Jožefom zaman iskala prenočišča. Božja Mati je stopala pred njo in ona ji je verno sledila. Ni nista govorili — povsod so njo bogato obdarili. Ko je imela dovolj, se je Marija ozrla, nasmehnila se ji — in izginila... Prebudila se je. Luč poleg nje je bila ugasnila. Danilo se je že.

Sveti večer. — Z njim je prišlo skrivnostno pričakovanje. Vsi trije so bili pomagali očetu pri jasliah, katere so pravkar dogradili. »Mama, mama! Mama — so žek! In iskrecih se oči so pritekli vsi okratu v kuhinjo k mami, prišli jo za krilo in — morala je z njimi, da je bila priča, ko so prižigali prve svečice.

Zazvetilo se je — plamen svečic je potemnel... Božji sij je spremljal Detece, ki je bilo pravkar položeno v jaslice. Z malimi ročicami jih je blagoslavljal. In njihova srca se je naselila sreča in blaženi mir.

V topli sobi, pri belo pognjeni mizi so večerjali. Suhe hruške, orehe, potico in čisti sladkega čaja. Vsega jim je bila pripravila mama, kot jim je bila že davno obljubila. Vedeli so, da mama nikoli ne laže zato se niso čudili. In le malo so govorili. Topla soba, jaslice, sladka večerja...<

Dobri Jezušček jim je poslal vsega, kar so si želeli. Pri jasliah je našel drugo jutro Tonček prav tisti topli kožušček, katerega je prosil. Zofka je dobila čevlje, Andrejček čepico in rokavice. In tedaj je zapazil mali Tonček, da drži Jezušček v rokah pisemce. Opozoril je nanj očeta, ki

je s tresočo roko segel ponj. Bilo je naslovljeno nanj. Prebral ga je, hvaležno stisnil ženi roko in solza ganjenja se je zasvetila v njegovih očeh. Pismo mu je naznanjalo, da lahko z novim letom nastopi službo. To je bilo zanj najlepše darilo.

Brez vidnega darila je ostala le ona; toda Jezušček je ni pozabil. Ko je peljal oče otroke v cerkev, je sama pokleknila k jasliah, skrla glavo med dlan — in plakala... Takrat je izplakala vse gorje in ponižanja prejšnjega dne...<

Zadnje očetove jaslice.

Danes šele vem, kaj me je gnalo tiste dni v zaslužjeni rojstni kraj: moj ljubi oče mi je hotel molče pokazati še enkrat svoje ljubljene jaslice in tri najlepše prizore rajске doline.

Zjutraj, dan pred božično nedeljo sva se našla v cerkvi. K hišici odpuščanja je bila najina pot. Potem sva pristopila k mizi Gospodovi in nato sva klečala pred oltarjem matere Božje, katero je oče ponižno slavil in ji udano služil vse življenje. »Vidiš Jo, našo ljubo Mamko, najboljšo priprošnjico in tolažnico. Prosi jo, da ne zapusti tebe in tvoje družinice.«

Drugi dan popoldne sva obiskala bližnji hribček s štirinajstimi postajami trpljenja in odrešenja. Brila je ostra burja. Oče je topel plašč tesno pritiskal k sebi, k svojem srcu. — Slutil je pač, da bo oblačilo kmalu ogrevalo mene siromaka. — In šla sva od kapelice do kapelice. — Še nikdar nisem opravil tako lepega Križvega pota.

Na Štefanovo proti večeru sva stopila na pokopališče. Oče mi je pokazal grobove sorodnikov, znancev in prijateljev in tudi — svoj grob. »Vidiš, tukaj bom počival, a zopet vstal. Dal Bog, da vidim tedaj v svojem krogu vsa vse.«

Umrl je oče. Tudi njegove jaslice, ki jih je z ljubeznijo asiškega svetnika postavil v kot domače hiše leto za letom — so daleč od mene. In vendar nisva ločena, saj praznujemo božične praznike slej ko prej neločljivo združena v treh nepozabnih slikah, kakor mi jih je bil začel v nedopovedljivi ljubezni malo — pred svojo smrtjo.

Moj drugi božič v Sibiriji.

Bilo je v Sibiriji, v mestu Bijsk, daleč in nedaleč od visokih Altajskih gora. Približal se je leta 1915. drugi božič vojno-ujetniške dobe. Rusi so računali z znanim sibirskim mrazom in so bili postavili pred zimo štiri velike barake, ki so segale večinoma pod zemljo. Tam smo bivali, poleg poljskih in čeških, tudi mi, slovenski ujetniki, dan in noč težko pričakujoč konca strašne vojne. Vsako nedeljo je prišel med nas ujetnik — poljski duhovnik in opravil v eni naših podzemeljskih barak, ki smo jih nazivali katakombe, sveto mašo. Kdor je hotel, je lahko sprejel tudi sv. zakramente. Preprosta miza s križem in par svečami je bila naš oltar, navaden stolček za duhovnika naša spovednica. In vendar se mi zdi, da nisem bil nikdar prej s tako iskreno pobožnostjo in globoko ljubeznijo

in hvaležnostjo napram Bogu-rešitelju pri sveti daritvi in pri sv. obhajilu, kakor takrat v ujetništvu, v sibirskih naših »katakombah«.

Priznati moram, da so se za božjo službo največ brigali ujetniki-Poljaki, med Slovenci je bilo v tem oziru nekoliko slabše, med mnogimi Čehi pa prav za nič. Poljaki so vsakokrat pripravljali oltar, mežarili, ministrirali in peli, res, bili so veri in Cerkvi otroškodani. Rimsko katoliško vero so nazivali s ponosom poljsko vero in vse, ki smo se šteli katoličkom, so nas imenovali — Poljake, za kar pa se nam je nos nekoliko zavihal.

Za božič so hoteli Poljaki pripraviti nekoliko lepši oltar, zato so med drugim prosili tudi nekega Slovenca iz Primorja, naj posodi v ta namen svoje izredno lepo, veliko vojaško pogrinjalo. »Raje ga prodam, kot bi ga dal za vašo komedijo«, je odgovoril obžalovanca vreden zagrizenec. — Po prazniku je zbolel na vročinski bolezn in na drugi sveti večer, pred Novim letom smo ga pokopali na pravoslavni božji njivi v Bijsku. Umrl je lepo spravljn z Bogom, pred bolnišnico smo mu zapeli »Blagor mu«, na pokopališču, — pri 30 stopinjah — mraza — pa »Nad zvezdami«. Omenim naj še, da so umrlemu gorele okrog mrtvaškega odra številne sveče. Dalo nam jih je — pokojnikovo pogrinjalo, ki smo ga v ta namen prodali in za katero so Poljaki, komaj pred tednom — zamanj prosili. T.

Slovenski fantje voščijo.

Vesele božične praznike in srečno novo leto voščijo staršem, bratom in sestram, fantom in dekletom:

Rojaki v Kanadi, zaposleni v rudniku niklja: Ivan Grebenc, Ant. Ogrinc, Alojzij Mežan, Zelko, Ivan Bule.

Slovenski fantje, Plevlje. Pepi Hudoklin, Anton Pavlin, Franc Ahlin, Peter Košir, Anton Košir, Josip Logar, Franc Grandovec, Ivan Keber, Anton Trček, Vinko Dobnikar, Josip Tehovnik, Anton Grojzdek, Franc Grunč, Janez Pečjak, Janez Globokar, Ivan Mogič, Franc Horvat, Alojz Jakše, Fran Čibej.

Slovenski fantje iz Višegrada: Ivan Gorše, Ivan Levstek, Franc Kozina, Ivan Ozval, Ivan Dremel, Ludovik Kogovšek, Valentin Grbec, Josip Kastelic, Anton Štrubelj, Pavel Dimec, Ivan Leben, Ignac Rus, Alojzij Jankovič, Josip Ozimek, Josip Rajhenauer, Jožef Povše, Ivan Bregač, Anton Potokar, Franc Zupan, Anton Florjančič.

Slovenski fantje v Novem Pazaru 24. pp., 11. četa: Janez Ilenič, Franc Kobetič, Alojz Ilenič, Evgen Gorše, Jože Jerman, Leopold Agnič, Miha Adlešič, Anton Miketič, Pavel Pečelj, Štefan Fugina, Jožef Mihelič, Jožef Cajnar, Janez Klepac, Janez Bajuk; vsi Belokranjci.

Gorenjski fantje-vojaki, služeči pri 6. četi, 11. pp. Karadjordje v Kninu. J. Strle, J. Okorn, F. Leuček, Anton Laznik, Jos. Suhadolnik, Viktor Kocjančič, Fr. Sušnik, Jos. Belc, Jernej Jeraj, Fr. Maru, Aleš Rozman, Oskar Horvat, Ignac Resman, Franc Vidle, Filip Ferjan, Jakob Rainhard, Martin Noč, Anton Poločnik, Ciril Pogacnik, Fr. Dovžan, Andrej Ancelj, Fr. Gucelj, Ant. Robič, Jože Mrak.

Slovenski fantje, služeči v podoficirski šoli Sarajevu. Franc Kozina, Janez Ozval, Janez Levstek, Janez Gorše, Leopold Grimšič, Franc Balob, sami Ribičani.

Slovenski fantje iz Kratova, 3. bat. 22. pp.: Martin Tiringar, Franc Crček, Anton Hren, Janez Tomič, Janez Zvokelj, Rudolf Fajdiga, Anton Pirc, Jožef Rus, Stanko Muskovič, Stanko Bajt, Ivan Mihelič, Franc Starc, Alojzij Kaplan, Anton Mustar, Anton Strnad, Joško Lesar, Jožef Zadnikar, Alojzij Ogrinc, Jakob Rus, Lovrene Dugarin, Jožef Mihelič.

Jožef Makovec, Leopold Križnar, Jožef Perušek, Ludvik Strnad, Viktor Levstik, Franc Virant, Janez Turk, Ignac Meglen, Alojzij Ostman, Jožef Skender, Rudolf Campa, Matija Jakič, Franc Gornik, Ivan Sumi, Anton Šneberger, Karl Arko, Rudolf Mihelič, Jožef Campa, Ivan Mihelič II.

Slovenski fantje vojaki 20. pp. v Zaječaru: Janko Rant, Josip Sturm, Anton Benedičič, Feliks Rozman, Janez Benedičič, Franc Bernard, Anton Lotrič, Blaž Dolenc, Janko Čemažar, Stanislav Potočnik, Peter Rupar, Janez Bergant, Pavle Klobava, Janez Rupar, Alojz Trilar, Matevž Jenko, Matevž Gaber, Tomaž Bogataj, Janez Thalor, Janez Poganičnik.

Slovenci 3. bataljona, 11. pp. Karadjordje iz Šibenika: Franc Zupanec, Franc Furlan, Anton Lohkar, Franc Turšič, Jakob Zeleznik, Ivan Škraba, Jurij Kurent, Anton Perne, Ciril Remškar, Anton Troha, Anton Jarc. Vsi iz Ljubljanske okolice.

Slovenski fantje od 14. pp. v Knjaževcu: Alojzij Hren, Ant. Zgajnar, Janez Zabret iz Mengša in drugi gorenjski Janezi.

Slovenski fantje vojaki, služeči pri 2. batalji, 22. pp. v Krivi Palanki: Ivan Ivanc, Pavel Malavašič, Janez Podjed, Ivan Vidmar, Josip Pirc, Peter Znidaršič, Alojzij Pakiž, Ciril Bartavda, Antica Crček, Ivan Kuštrin, Anton Zabukovec, Jožef Plestenjak, Alojzij Zakrajšek, Franc Zan, Janez Polav, Leopold Narivan, Franc Lotrič, Peter Potočnik, Joško Mrak, Jožef Marinšek, Jožef Pajer, Janez Kopac, Mihael Bevkar, Alič Alojzij, Janez Fojkar, Miha Bertonec, Ivan Jagodič, Ignac Studen, Alojzij Eržen, Pavel Košir, Franc Dolenc, Jožef Burnik, Alojzij in Jožef Kokalj, Anton Jezeršek, Karol Slabe, Franc Stanovnik, Peter Hudobivnik, Janez Dolžan, Franc Ramovš, Matevž Klemenčič, Janez Homec, Ivan Belec, Franc Rejc, Andrej Topovš, Janko Rezar, Janez Križaj, Valentin Sušnik, Janez Rozman, Janko Poganičnik, Leopold Kordež, Franc Tomšič, Jernej Jerman, Jurij Rozman, Miha Habjan, Janez Kuhar, Stefan Hudolin, Franc Brežar.

Slovenski fantje, služeči pri 1. Pionirskem bataljonu v Šabcu: Martin Spolenak, Martin Zupanec, Jožef Hebar, Albin Uhan, Anton Jančar, Anton Majcen, Jakob Rojč, Dominik Arih, Franc Jodil, Ignaz Kotar, Franc Štepec, Janez Korošec, Ivan Rojc.

Slovenski fantje vojaki iz Zagreba, Savski eskadron: Ivan Anžin, Lovrenc Marolt, Franc Prijatelj, Alojz Turk, Janez Hrovat, Jože Pucelj, Ivan Sušteršič, Franc Stegenšek, Anton Šepce.

Franc Pavlič, Zagreb.

Mornarji Hidroavialčarji piloti dijaki v Boki Kotorski: Stanislav Jagodič, Karlo Kranjc, Joško Čopič, Ivo Benz.

Fantje mornarji iz Novega Sada: Ivan Pettkovič, Franc Cerar, Janez Intihar, Janez Ogrin, Adam Jazbinski, Franc Naglič, Rudolf Fras, Franc Bizjak, Matej Miklavčič, Matej Veber, Franc Strašek, Franc Seje, Franc Rajher, Alojz Hribar, Franc Zagar.

Slovenci in Slovenke iz Bukarešte: Marija Kvas, Janez Kvas, Pavla Kvas, Tončka Kosirnik, Pepca Kokalj, Mici Hacc, Alojz Košir, Marija Košir, Peter Jeretina, Ančka Grmovnik, Marijeta Lužar, Mana Lužar, Ana Narobe, Franca Pübler, Melči Svetlin, Luka Pernat, Marija Pernat, Ivanka Tomelič, Režika Tomelič, Ivanka Svetlin, Jerni Novak, Ivanka Novak, Fani Korčan, Kati Končan, Francka Habjan, Franc Subelj, Cecilija Sinkovec.

Fantje iz Prilepa od 46. pešpolka, 4. bat., 14. čete: Fr. Juvančič, Ign. Močnik, Jož. Mertelj, Fr. Koželj, Fr. Poklukar, Fr. Pretnar, Fr. Jeklar, Janko Znidar, Ant. Kos, Pet. Arih, Martin Odar, Fr. Zeleznik, Jan. Zima, Ant. Troha, Seb. Košir, Jak. Rožanj.

Od 13. art. polka v Prilepu: Ivo Globelnik, Jožef Erjavce, Janez Zupančič, Alojzij Starin, Franc Zanet, Jože Pirc, Jože Šetina, Franc Golub, Valentin Poje, Nace Novak, Mirko Treven, Peter Petercel, Janez Kraševce, Franc Kovač, Anton Trebutak, Jernej Meček, Miha Delač.

Slovenski fantje Orli-vojaki, služeči v zanatlijski četi v Zagrebu: Joško Mohar, Karol Jeromen, Janko Stern.

Slovenski fantje pri 40. pp. v čevljarški delavnici v Ljubljani: Ivan Gorenc, Franc Smrke, Franc Mlakar, Aleksander Frank.

Slovenski fantje 9. čete, 21. pp. v Gostivaru: Janez Virant, Anton Lenič, Alojzij Grohar, Jakob Zupančič in Anton Cerar.

Slovenski fantje-vojaki pri 1. bataljonu, 9. pp. v Požarevcu: Lojze Zagavec, Lojze Bezjak, Ivan

Hrga, vsi kaplari iz Ormoža: Rado Kurja, Jožef Budja, Franjo Antonič, Tone Trstenjak, Tone Štraki, Jakob Kraner, Lovro Jagerič, Karl Osojnik, Franc Fridau, Ljudevit Klemenčič, Lojze Topoljak, Ljudevit Rožman, Tone Rihteršič, Tone Kramberger, Franjo Osojnik, Franjo Golob, Franc Čeh, Lojze Snejder, Franc Horvat.

Slovenski gozdarji v Franciji: Josip Kone, Jakob Poje, Alojzij Kone, Franc Zajc, Janez Poje, Franc Troha, Peter Poje, Anton Vebar, Anton Modic, Valentin Troha, Josip Troha, Anton Vebar, Jože Troha, Ivan Lipovec.

Slovenski fantje v Franciji (Petite Roselle): Josip Turk, Franc Tekavčič, Franc Hren, Ivan in Jernej Oblak, Alojz Andolšek.

Kje bomo dobili denar za Domoljuba in jaslice?

Preprost Domoljubov naročnik z dežele nam je poslal naslednji članek, ki ga vsem dobromislečim priporočamo, da ga preberemo.

Božič prihaja, bliža se Novo leto, treba je misliti, kako bomo delali jaslice in kje dobili denar, da naročimo dobre časopise: Domoljub, Bogoljub, Vigred, Orliča, Mladost, Vrtec itd.

Iz skušnje in opazovanja razmer vem, da, kjer je veselje za dobro branje, tam se gotovo dobi denar za dobre časopise. Vem tudi, da noben denar ni tako dobro naložen kot oni, ki se da za dobre časopise, posebno, če so otroci pri hiši. Dober tisk jim nudi razvedrilo, zabavo, pouk in pa veselje za pošteno življenje. Evo dokazov za moje trditve.

Znana mi je fara, kjer je pridna nabiralka nabirala leto za letom naročnike za katoliške časopise. V dveh vaseh dobi vedno dosti naročnikov za Domoljuba in Bogoljuba. In prav v teh dveh vaseh so ljudje na zelo dobrem glasu, da so pošteni, delavni, varčni in trezni, tako gospodarji in gosrodinje kakor tudi mladina. V dveh drugih vaseh pa dobi prav malo naročnikov. Največ se izgovarjajo, da ni denarja. In vendar je znano po celi fari in še daleč preko nje, da se v teh dveh vaseh mnogo pije in pleše in če pride kak cirkus v faro, najde dosti zaslužka le v teh dveh vaseh. In fantje so znani ne le v fari, temveč po celem okraju kot največji soružeži, pijanci in pretepači. Tako se godi tam, kjer se staršem zdi škoda denarja za dober list in kjer ne navajač svojih otrok že zmladega na branje dobrega čtiva. Namesto pri branju prebije potem mladina svoj prsti čas v gostilni in slabi družini. Računali smo že, da bi jih ne stalo toliko, ako bi naročili za vsako hišo po deset izvodov dobrih časopisov, kolikor izdajo za pijačo in razne kazenske paragrafe. In pri tem še, koliko boljša bi bila mladina!

Pred leti je prišla dotična nabiralka v eni teh vasi v neko hišo ter nagovarjala gospodarja četa, naj naroči Domoljuba in Bogoljuba. Pa jo je gospodar osorno zavrnil, da ni denarja za take stvari. Pa mu je le prigovarjala, češ, naročite, da bodo brali vaši doraščajoči sinovi. Mož se je pa tako razhudil, da ji je pokazal vrata. Danes ima dotični oče take sinove, da so znani daleč okoli kot sirovi pijanci in pretepači. Da bi jim bil preskrbel oče v pravem času dobro berilo, mu najbrž danes ne bi prizadevali toliko žalosti, jeze in sramote.

To je slika štirih vasi v fari, a to je tudi slika cele Slovenije. Kjer je dosti naročnikov na dobre časopise, tam je ljudstvo večinoma dobro in verno in mladina poštena in trezna. Kjer pa ni dobrega čtiva propada narod, propada mladina gospodarsko in moralno. Res je danes trda za denar pri kmetu in delavcu, toda če je dobra volja, se že dobi par kovačev za dober tisk, ker z dobrim tiskom in branjem bomo ršili našo mladino.

In jaslice! Oh, te lepe, srčkane jaslice! Kako nežni in prisrčni, otroškomehki spomini se mi še danes budiijo v duši, kadar gledam jaslice, ko se mi vrača spomin v one nebeškolepe in prisrčne božične večere, ko smo v domači hiši očetu ali mami pomagali delati jaslice! In oče in mamica sta nam medtem pripovedovala o detetu Jezusu, o Mariji in o sv. Jožefu, treh modrih, o zvezdi vodnici in angelih ter pastirčkah na betlehemske poljanah. Pri tem pa je zrastel hribček in čreda ter pastirčki na njem, spodaj pa štalica in dete Jezus v njej. Oj, kako iz srca so nam donele lepe božične pesmi, in s kako sveto radostjo je bilo napolnjeno naše srce, ko smo hoteli potem še k polnčnici! Resnično, nič ni tako lepega in prisrčnega kot božično veselje pri jaslicah! In danes? So li še otroci deležni tega veselja? Povem vam: Kjer izginjajo jaslice, tam izginja tudi sveto božično veselje in božični mir. Lepo je božično drevo, toda nič svetonočnega, nič božičnega nima na sebi in otroci pri božičnem drevescu mislijo le na sladko pecivo. Ne poznamo jim je pravo božično veselje, saj božično drevo ne pomenja rojstva božjega in naše lepe prisrčne božične pesmi opevale le jaslice in ne božičnega drevesca. V preprostosti se je rodil božji Odrašenik in preprosta nedolžna duša otrokova bo nebojša srečna in vesela pri skromnih jaslicah in božjem Detetu, ako ji vi sami niste skvarili tega veselja z drevesci.

Pa bo kdo rekel: Nimam denarja za jaslice. Prijatelj, obeski za na božično drevo stanejo mnogo več kot jaslice. Poznam revno, siromašno vas, ki je razdala v letu 1925 preko 6000 kron za okraske božičnega drevesca. Poznam pa tudi hiše, kjer delajo vsako leto lepe jaslice, pa imajo po deset ali petnaest let stare štalice, ki so še vedno lepe, ker jih vsako leto skrbno hranijo. Isempatije prikupijo za par dinarjev pastirkov. Vidite, koliko cenejše so jaslice in koliko lepše, čistejšega veselja uživa mladina pri njih! In ti spomini na božično veselje se vračajo še v poznih letih v našo srca in nam blažijo dušo. Zato: Le nazaj k našim jaslicam!

Rodbina Olup - Ljubljana
Stari trg št. 2 želi vsem svojim odjemalcem, prijateljem in znancem

prav vesele božične praznike
in srečno novo leto 1927

Obenem priporoča svojo manufakturno in konfekcijsko trgovino, ravnotako pa tudi svojo gostilno pod Trančo, v kateri se vedno lotijo pristna štajerska in dolenska vina. Za praznike in po praznikih čez ulico 1 Din cenijo.